

Advies

Sectorraad Kunsten en Erfgoed
31 augustus 2015

Advies over de principes van goed bestuur i.h.k.v. het Kunstendecreet

Op 23 juli 2015 vroeg Vlaams minister van Cultuur Sven Gatz de SARC om advies over het besluit van de Vlaamse Regering houdende de nadere bepaling van de principes van goed bestuur in het kader van het decreet van 13 december 2013 houdende de ondersteuning van de professionele kunsten. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed van de SARC bracht op zijn vergadering van 25 augustus 2015 volgend advies uit.

Situering

Het nieuwe Kunstendecreet bepaalt dat organisaties die een werkingssubsidie ontvangen de principes van goed bestuur moeten naleven, en dat de Vlaamse Regering deze principes nader bepaalt. Dat gebeurt in voorliggend uitvoeringsbesluit.

De principes van goed bestuur die de Vlaamse Regering wil hanteren zijn gebaseerd op enerzijds de principes van het decreet Deugdelijk Bestuur van 22 november 2013 en van de "Leidraad Cultural Governance" van prof. dr. Annick Schramme en Joke Schrauwen en anderzijds op basis van vaststellingen van meest noodzakelijke verbeteringen door de afdeling Kunsten van het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media.

Advies

Tijdens het traject dat werd doorlopen in aanloop naar het nieuwe Kunstendecreet, toonde de SARC-Sectorraad Kunsten en Erfgoed zich een voorstander voor het decretaal verankeren van principes voor goed bestuur in de gesubsidieerde kunstensector¹. Ook de Algemene Raad van de SARC vindt dat de overheid een rol heeft bij het implementeren van principes voor goed bestuur: *"Zij dient de toepassing van goed bestuur te stimuleren, aan te moedigen op allerlei manieren zoals door sensibiliseringsacties en/of vormingsinitiatieven. Verder kan de overheid de toepassing van goed bestuur monitoren en hefboomen creëren om goed bestuur te stimuleren."*². Een gezond beheer volgens de principes van goed bestuur is de beste garantie op een zo doelmatig mogelijke aanwending van de verkregen subsidies en publieke middelen. De sectorraad vindt het dan ook

¹ Zie het advies van 21 december 2012 voor een toekomstig kunstenbeleid (http://www.cjism.vlaanderen.be/raadcjism/SR_ke/adviezen/20121221-advies-toekomstig-kunstenbeleid.pdf), p. 4 en het advies van 4 oktober 2013 over het voorstel van nieuw Kunstendecreet (http://www.cjism.vlaanderen.be/raadcjism/SR_ke/adviezen/20131004-advies-voorstel-nieuw-kunstendecreet.pdf), p. 7

² Advies van 22 januari 2014 over goed bestuur in de sectoren CJSM (http://www.cjism.vlaanderen.be/raadcjism/AR/adviezen/20140122_AR_AdviesGoedBestuur_CJSM.pdf), p. 4

positief dat artikel 52, §2, 3°, b) van het Kunstendecreet met voorliggend uitvoeringsbesluit verder geconcretiseerd wordt. Hij hoopt dat de Vlaamse Regering ook in andere subsidieontvangende sectoren (zowel culturele als niet-culturele) initiatieven zal nemen om het goed bestuur te bevorderen.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed staat achter de keuze om zich te baseren op de Leidraad Cultural Governance. De Algemene Raad van de SARC haalde de leidraad eveneens als basis aan in zijn advies over goed bestuur in de sectoren CJSM³.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed heeft wel enkele bedenkingen en aandachtspunten bij de concrete invulling van de principes voor goed bestuur.

1. Onafhankelijkheid van de bestuurders

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed maakt een onderscheid in onafhankelijkheid van bestuurders. Enerzijds is er de onafhankelijkheid tussen het bestuur en (de directie van) de organisatie zelf. Anderzijds is er de onafhankelijkheid tussen het bestuur en een overheid die initiatiefnemer of subsidiënt is.

- *Onafhankelijkheid bestuur/organisatie*

Wat betreft de onafhankelijkheid tussen het bestuur en de organisatie zijn in art. 1, 5° van het ontwerpbesluit een aantal criteria opgesomd. Het is noodzakelijk dat het begrip 'onafhankelijke bestuurder' helder en eenduidig wordt omschreven.

In Nederland worden gelijkaardige criteria gehanteerd. Deze criteria zijn daar echter van toepassing op alle bestuurders, via een "pas toe of leg uit"-principe. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed begrijpt niet waarom in voorliggend ontwerpbesluit slechts minstens 1/3de van de bestuurders aan de criteria voor onafhankelijkheid moet voldoen. Dit betekent dat meer dan de helft van de bestuurders een band kan hebben met de organisatie die hun onafhankelijkheid in het gedrang brengt. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed vraagt om dit op te trekken tot meer dan de helft onafhankelijke bestuurders.

De sectorraad begrijpt niet waarom dit punt niet werd opgenomen in artikel 2 van het ontwerpbesluit. Een onafhankelijk bestuur is steeds belangrijk, ook voor organisaties die door lokale overheden zijn opgericht.

- *Onafhankelijkheid bestuur/overheid*

De sectorraad vindt in het besluit geen bepalingen terug m.b.t. de politisering van raden van bestuur, nochtans een belangrijk element wat betreft onafhankelijkheid. De sectorraad vraagt om in het besluit op te nemen dat, daar waar mogelijk binnen de grenzen van het Cultuurpact, Gemeente- en Provinciedecreet meer dan de helft van de bestuurders in de raad politiek onafhankelijk (d.w.z. niet via politieke afvaardiging benoemd) moet zijn. Bovendien mag de democratische vertegenwoordiging in geen geval uitsluiten dat deze vertegenwoordigers dienen te beschikken over de juiste competenties, zoals aangegeven in art. 1, 4° en art. 2, 4°.

2. Diversiteit

Met uitzondering van de man-vrouwverhouding bevat het ontwerpbesluit geen bepalingen met betrekking tot diversiteit in de raden van bestuur. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed is van mening dat een raad van bestuur een zo goed mogelijke afspiegeling moet vormen van de maatschappij, niet

³ibid., p. 3

enkel wat betreft gender, maar ook qua leeftijd en etnisch-cultureel diverse achtergrond van de bestuurders.

De sectorraad vraagt om artikel 1, 4° van het ontwerpbesluit aan te passen door te bepalen dat een raad van bestuur een afspiegeling moet vormen van de maatschappij, en om dezelfde diversiteitsvereiste ook op te nemen in artikel 2, 4°, inclusief het streven naar een gelijkwaardige genderverhouding.

3. Differentiatie

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed is op basis van zijn veldkennis van mening dat sommige van de principes te streng en rigide zijn voor kleinere organisaties (vb. geen hiërarchische directie in een organisatie van drie medewerkers, een raad van bestuur van drie leden, het bijhouden van de overige mandaten van de bestuurders,...) en dreigen in de praktijk onhaalbaar te zijn. De voorwaarden worden gelijk opgelegd aan alle organisaties die vanuit het Kunstendecreet werkingssubsidies ontvangen, ongeacht de grootte van de organisatie en de hoogte van de subsidie die zij ontvangen. De sectorraad pleit er voor om voor kleinere organisaties soepelere voorwaarden vast te leggen. Als benedencriterium zou men bv. kunnen kijken naar de hoogte van het subsidiebedrag of het aantal VTE werkzaam in de organisatie. Een gelijkaardige aandacht en specifieke behandeling rekening houdend met schaalgrootte is gebruikelijk in federale wetgeving en Europese regelgeving op administratief, fiscaal en sociaal-juridisch vlak.

4. Kunstinstellingen

In de toelichting bij het ontwerpbesluit wordt vermeld dat ook kunstinstellingen aan principes voor goed bestuur moeten voldoen, maar dat deze in de beheersovereenkomst zullen worden opgenomen. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed vraagt om de principes van het ontwerpbesluit niet enkel te laten gelden voor de instellingen die een werkingssubsidie in het kader van het Kunstendecreet ontvangen, maar dat ook de kunstinstellingen deze principes moeten naleven. Dat is transparanter omdat bij opname van de principes in de beheersovereenkomst een vermoeden zou kunnen zijn dat er daarin andere modaliteiten van goed bestuur worden afgesproken dan degene die nu voorliggen.

Namens de Sectorraad Kunsten en Erfgoed,

Heidi De Nijn, voorzitter

Herman Baeten, ondervoorzitter

Lieselotte Moortgat, secretaris